

LENA PERSSON

Beteendevetare och fil. mag i psykologi

Sakkunnig i hedersproblematik

Samt skyddade identitet frågor

- ✓ Föreläsare
- ✓ Konsult
- ✓ Handledare

Kontakt: telefon 0708 955 182

Mail: fam_persson@ektv.nu

VAD ÄR HEDERSVÅLD

- Delar av en traditionell familjeideologi..kulturellt betingade handlingar, vilket utförs inom familjen och bland annat består av könsstämpning, hedersmord och tvångsäktenskap (FN s beskrivning).

HEDERSMORD, ÄR MORD UTFÖRT MED ANLEDNING AV:

- kvinnor/mäns uppträdande
- Stor vikt vid sexualitet
- kvinnor/män kan ha rollen att övervaka
- Kvinnor kan också medverka i dödandet
- Kollektivt fattade beslut
- Möjlighet att återfå hedern genom hot, tvång och våld
- Samhällen där hederskulturen finns kan staten legitimera brottet genom att acceptera heder som motiv för straffet
- Brottet/straffet kan utföras av någon annan än partnern
- Våldet kan motiveras av sociala, ekonomiska och politiska motiv.

PATRIARKALA /TRIBIALA SAMHÄLLEN

- Svag stat
- Männen har makten
- Ingen kan ställa sig utanför gruppen
- Familjens ansikte utåt
- makttriangeln

RELIGION

- Nå positiva mål
- Förstå sammanhang genom religion
- Terapeutisk vid svårigheter
- Tolkning
- Roller inom religion
- Judisk - kristna skapelsemyten (mos 2:18)
- Judisk morgonbön
- Kvinnor som blir våldtagna (mos 22;23-24)
- Islam: mannen har rätt att frihetsberöva (sura 4;14)
- Trots att heder inte omnämns - ledstjärna som kopplas till religiösa texter.

KULTUR

- Odling
- Normer och värderingar
- Hederskultur: männens lyckande att ta hand om sina kvinnor - hålla hedersfanan uppe.

UPPFÖSTRAN

- Förstärkning/bestraffning: både fysisk och psykisk
- Minnet av tidigare handlingar
- Vill ha beröm
- Skrämsel historier

HEDER OCH SKAM

- **Heder:** huruvida männen klarat av att ”hålla sina kvinnor”
- Kyskhet och oskuldfullhet
- Rykte och betraktarens bedömning
- **Skam:** används i uppfostran
- har två sidor
 - Negativ
 - Positiv

FLYTTNING TILL NY KONTEXT

- faderns nya roll: inta en av tre roller
 - Målet med vistelsen
 - Den tidiga rollen i hemlandet
 - Den nya rollen i det nya landet
- Makt
- Familjens nya roller

PÅVERKAN AV HEDER OCH SKAM REGLERING FÖR KVINNAN

⊙ Mötet med män

- Ej synas med män - ryktet är det som är synligt
- Aldrig vara ensam med en man
- Titta inte en man i ögonen en lång stund
- Välj inte utb. med många män

⊙ Anständighet

- Omgivningen dömer
- Klädsel
- Gång, tal och skratt
- Val av fritidssyssla

PÅVERKAN AV HEDER - OCH SKAMREGLERING FÖR KVINNAN

➤ Frukta

- Mödomshinnan
- Utbildning
- Framtid
- Omgivningens dom

➤ Inre konflikter

- Dissonans
- Ej ifrågasätta acceptera
- Agera som en god kvinna
- frihet

PÅVERKAN AV HEDER OCH SKAMREGLERINGEN FÖR MANNEN

Mötet med kvinnor

- Inget sex innan äktenskapet

Anständighet

- övervaka
- inte knarka
- val av fritidssyssla

Fruktan

- att straffa
- omgivningens dom

PÅVERKAN AV HEDER OCH SKAMREGLERINGEN FÖR MANNEN

Inre konflikter

- Dissonans
- ej ifrågasätta
- straffa
- agera som en god man/hjälte

KÖNSSTYPNING

- ◉ Djibouti 90-98 %
- ◉ Egypten 97 %
- ◉ Eretria 89-97 %
- ◉ Ehopien 70-90 %
- ◉ Guinea 99 %
- ◉ Mali 92-94 %

VARFÖR?

- Renlighet
- Kontroll av sexualitet
- Inte någon särskild religion

SVÅRIGHETER

- Röra sig leka?
- Svårt att kissa
- Värk och klåda
- Kan ha svårt att bära byxor
- Förlossningsproblem
- Urinvägsinfektioner
- Njursten
- sterilitet
- Kan leda till döden

MANNENS UPPGIFT

- Klippa upp kvinnan vid bröllopsnatten
- Sägen: om inte sex utförs flitigt efter ”uppklippning”, växer öppningen ihop
- ”komma in” trots att ”hålet” inte är större än en lillfingernagel.

ARRANGERADE ÄKTENSKAP/TVÅNGSÄKTENSKAP

- Vad är skillnaden?
- bröllopsresor

SIGNALER PÅ HEDERSVÅLD

- Personen nämner sällan begreppet heder
- Frihet en central del i samtalet
- Personen pratar i termer om min kultur kräver..
- Krav är högre än vad personen mäktar med
- Oförklarligt ledsen, rädd
- Begränsat privatliv
- Talar om att gifta sig trots unga ålder
- Måste ljuga om flickvän/pojkvän
- Pratar om att han måste övervaka ex sin syster
- Får inte bestämma vem den skall umgås med
- Begränsad frihet

VAD HÄNDER OM MAN GÅR EMOT HEDER- OCH SKAMREGLERINGENS REGLER?

- Vem har sett och vet? Avgörande
- Drar skam över hela familjen
- Våld, utfrysning
- Förskjutning
- Skickas till hemlandet
- Undersöka mödomshinnans existens
- mördas

DISKUSSION OCH SATSNING KRING HEDERSVÅLD I SVERIGE

- På agendan i slutet av 1990
- 1996, Sara
- 1999, Pela
- 2002, Fadime
- 2005, Abbas
- 2007, Nora
- 2012, Maria
- 2009 - 2010 70 miljoner fördelas på länsstyrelserna för arbete mot hedersvåld

HELHETSPERSPEKTIVET

- Förebygga
- Förändra
 - akut skede
- Lyssna
 - Ge stöd
 - Bedöma skaderisk
 - Anmäla
 - Göra närhetsanalys
- Följa upp
- Livet efteråt
 - Skyddad identitet